

برنامه دولت؛ عدم وابستگی قیمت ارقام اساسی به دلار

هشتمین صفحه

کنایه افخمی به فهینیبست‌ها

هشتمین صفحه

تأملی بر نقش فرهنگ و هویت در تفکر نهضت و نظام‌ساز امام خمینی (ع)

انقلاب هویت

از شکل‌دهی به نهضت تا رهبری جمهوری اسلامی

امام قیام امام نظام

صفحات ۲ و ۱

خیمینی هم بر نقش نخبگان در تحول فرهنگی تأکید دارند و هم بر نقش توده مردم در تحول و انقلاب فرهنگی تأکید داشته و اساساً انقلاب فرهنگی را منوط به یک انقلاب فرهنگی عمومی و باطنی می‌دانند و در این زمینه استدلالی فلسفی - کلامی دارند: «برادران باید متوجه باشند هر صفت کمالی که در دنیا خواهد باشد، هر شخص باید از خودش شروع کند. شما اگر بخواهید انقلاب اسلامی فرهنگی در ایران پیاده کنید باید این انقلاب اول از باطن خودتان باشد؛ روح شما منقلب بشود.» بنابراین در تحول فرهنگی و بازگشت به فرهنگ خود، هم عموم مردم و به تعبیر امام «همه مسلمانان» نقش دارند و هم دانشمندان، نویسندگان، گویندگان و نخبگان: «در هر صورت آن چیزی که وظیفه همه ما مسلمین است؛ وظیفه علمای اسلام است، این است که یک هشدار بدهند به این ممالک اسلامی که ما خودمان فرهنگ نداریم، ما خودمان فرهنگ غنی داریم... ما باید این را بفهمیم که همه چیز هستیم و از هیچ کس کم نداریم. ما که خودمان را کم کرده بودیم باید «خود» کنیم تا فرهنگ‌مان و فرهنگ اسلامی‌مان، فرهنگی که شیخ‌الرئیس را درست کرده است را بازیابیم. تکرار می‌کنم: ما باید باورمان شود که چیزی هستیم. اگر اعتقاد پیدا کردیم می‌توانیم هر کاری را انجام دهیم، توانا می‌شویم. شما هم اعتقاد پیدا کنید که می‌توانید. مغزها باید شست‌وشو شود و مغزهایی که به خود متکی است، جای آن را بگیرد.»

این نوشتار موجز صرفاً یک طرح بحث در نظریه فرهنگی امام خمینی و تأثیرات و بروزات آن در انقلاب اسلامی ایران بود که نیاز به کنکاش و موشکافی بیشتر در حوزه‌های مختلف دارد.

* عضو هیأت علمی پژوهشکده باقرالعلوم علیه‌السلام

یکی از رهیافت‌های مهم به یک نظریه، بازشناسی مبانی آن اندیشه است. هر نظریه از بنیان‌های فلسفی خاصی سرچشمه می‌گیرد. تدریجی بودن تحول فرهنگی از منظر امام خمینی بر اساس مبنای انسان‌شناختی این نظریه، بهتر قابل درک است. در نگاه امام خمینی فطرت انسان نقش بنیادینی دارد. ما در نظریه فرهنگی امام خمینی (ره) به نوعی با دلالت‌های اجتماعی نظریه فطرت مواجه می‌شویم. یکی از این دلالت‌ها خود را در مفهوم بازگشت به خویش نشان می‌دهد؛ جایی که امام خمینی این مفهوم را بر اساس بازگشت به «فطرت نخستین» تفسیر می‌کنند. در اینجا بستر مفهوم دیگری فراهم می‌شود که حضرت امام به این مفهوم تصریح هم دارند: «فطرت ثانی». از نظر امام خمینی انسان‌ها بر اثر تبلیغات و نظام آموزشی - فرهنگی منحط واجد یک فطرت ثانی می‌شوند.

بازگشت از این فطرت ثانی به فطرت اولیه با توجه به نقش پایدار فطرت در برساخت انسان‌ها امری دشوار، تدریجی و زمانبر خواهد بود: «ما باید سال‌های طولانی زحمت و مشقت بکشیم تا فطرت ثانی خود متحول شویم... باید از همان بچه‌ها شروع کنیم و تنها مقصدمان تحول انسان غربی به انسان اسلامی باشد.» اما سوال دیگری که مطرح است این است: نیروی موثر در تحول فرهنگی کدام است؟ یکی دیگر از مباحث نظریه فرهنگی امام خمینی درکی است که عاملیت تحول فرهنگی دست می‌دهد. در این زمینه دست‌کم یک دوگانه محوری قابل تمییز است: نخبه/توده. امام خمینی عاملیت تحول فرهنگی را در سمت توده مردم پررنگ‌تر می‌بینند یا در سمت نخبگان و گروه‌های مرجع؟ تبیینی که نظریه فرهنگی امام خمینی از تحول فرهنگی دست می‌دهد توده‌گراست یا نخبه‌گرا؟ در این زمینه امام

اجتماعی، این استدلال پرورنده می‌شود که تحول فرهنگی باید از تحول در نظام آموزشی جامعه شروع شود: «بزرگ‌ترین تحولی که باید بشود در فرهنگ باید بشود برای اینکه بزرگ‌ترین موسسه‌ای است که ملت را یا به تباهی می‌کشد یا به اوج عظمت و قدرت می‌کشد.»

امام خمینی (ره) نظام آموزشی را زیربنای تحولات فرهنگی دانسته و حرکت قهقرایی آن را سبب انحطاط اجتماعی می‌دانند. از نظر امام خمینی جامعه‌ای با یک نظام آموزشی منحل و دیگر ساختارهای سالم در معرض انحراف و انحطاط فرهنگی قرار دارد.

در منظری که نظریه فرهنگی امام خمینی می‌پروراند، نه‌تنها فرهنگ و نظام آموزشی در تحول رو به تعالی «فرهنگ‌مینا» پایه است بلکه در تحول اجتماعی و قهقرایی نیز کارکرد نظام آموزشی دیگر نظام‌های اجتماعی را نیز مختل خواهد کرد: «در باره فرهنگ هر چه گفته شود کم است و می‌دانید و می‌دانیم اگر انحرافی در فرهنگ یک رژیم پیدا شود و همه ارگان‌ها و مقامات آن رژیم به صراط مستقیم انسانی و الهی پایبند باشند باز هم دیری نخواهد گذشت که انحراف فرهنگی بر همه غلبه کند.»

مسئله دیگری که مدخل مهمی به محتوای نظریه فرهنگی امام خمینی خواهد بود، پرسش از دفعی یا تدریجی بودن تحول فرهنگی است. از نظر ایشان فرآیند تغییر فرهنگی یک فرآیند کاملاً تدریجی است: «خروج از فرهنگ بدم‌آموز غرب و نفوذ و جایگزین شدن فرهنگ آموزنده اسلامی - ملی و انقلاب فرهنگی در تمام زمینه‌ها در سطح کشور آنچنان محتاج تلاش و کوشش است که برای تحقق آن سالیان دراز باید زحمت کشید و با نفوذ عمیق ریشه‌دار غرب مبارزه کرد.»

که حضرت معظم‌له در سال‌های آموزش و پژوهش در سال‌های نهضت و در سال‌های نظام در چارچوب‌های مختلف از کتاب و کلاس تا نوار و بیانیه و از نطق و نامه تا پیام و سیاست‌گذاری‌های کلان - هر چند به اقتضای شرایط و به لحاظ تاریخی و اجتماعی پراکنده اما از منظر مفهومی و نظری در وجهی کاملاً منسجم - دیدگاه‌هایی در باب فرهنگ مطرح کرده‌اند.

تفکر اجتماعی امام خمینی را می‌توان در چارچوب یک «مصلح اجتماعی» بخوبی درک کرد. واضح است هنگامی که از اصلاح‌گرایی حضرت امام سخن به میان می‌آید، مراد مفهوم مدرن اصلاح به معنای رقم اجتماعی در برابر انقلاب نیست همچنان که در ک نظریاتی که ایشان از مقوله انقلاب دست

می‌دهند و تحقق خارجی انقلاب، همان معنای مدرن انقلاب نیست. انقلاب و اصلاح از منظری که امام خمینی (ره) پیش می‌کشند هیچ دوگانگی‌ای را شکل نمی‌دهد، از این رو امام خمینی (ره) با انقلاب در پی اصلاح اجتماعی هستند و اصلاح اجتماعی را در پی و تداوم انقلاب دنبال می‌کنند. ایشان روند انقلاب و اصلاح اولویت را به فرهنگ می‌دهند و می‌فرمایند: «راه اصلاح یک مملکت فرهنگ آن مملکت است؛ اصلاح باید از فرهنگ شروع شود.»

در نظریه فرهنگی امام خمینی نیز این اولویت از آن جهت به فرهنگ و تحول فرهنگی معطوف می‌شود که از نظر ایشان فرهنگ به مثابه زیربنای همه روابط اجتماعی در نظر گرفته می‌شود و دقیقاً از این منظر است که تحول فرهنگی - فکری در اولویت تحولات اجتماعی قرار دارد.

مسئله دیگری که در اینجا مطرح است این است که در فرآیند تحول فرهنگی اولویت با چیست؟ کدام یک از بخش‌های نظام فرهنگی جامعه باید تحول پیدا کند؟ در نظریه فرهنگی امام خمینی پس از بحث از اولویت تحول فرهنگی در تحولات

سیدمحمدحسین هاشمیان*

حضرت امام خمینی (ره) چه به عنوان محقق و نویسنده در سال‌های جوانی، چه به مثابه رهبر یک نهضت فراگیر سیاسی - اجتماعی در خلال سال‌های ۴۲ تا ۵۷ و چه در

هیات رهبر یک نظام سیاسی در سال‌های پس از آن، همواره بر مقوله فرهنگ تأکید دارند. در سال‌های پیش از آغاز نهضت، اغلب در زمینه ارزش‌های اخلاقی و معارف اسلامی آثار مهمی همچون سرالسلامه، اربعین حدیث و کشف اسرار را می‌نویسند و به عنوان یک مدرس برجسته در حوزه علمیه قم به

تدریس علوم اسلامی می‌پردازند. در دوران قیام‌شان نیز آنچنان بر ماهیت فرهنگی نهضت تأکید دارند که برخی تحلیلگران غیرایرانی با اشاره به همین مسأله، انقلاب اسلامی ایران را «انقلاب نوار کاست» یا برخی آن را «انقلاب کاغذ A4» دانسته‌اند. دوران پس از انقلاب برای امام خمینی دوران بازسازی یک نظام اجتماعی براساس تمام ایده‌های فرهنگی است که در تمام این سال‌ها بازتولید می‌کرده‌اند. ایشان در این دوران تلاش می‌کنند فرهنگ را به مثابه زیربنای این بازسازی در تمام حوزه‌ها قرار دهند.

به تعبیر امام خمینی (ره) بی‌شک بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است. اساساً فرهنگ هر جامعه هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد و با انحراف فرهنگ هر چند جامعه در بعدهای اقتصادی، سیاسی، صنعتی و نظامی قدرتمند و قوی باشد ولی پوچ و پوک و میان‌تهی است.

بنابراین در بازخوانی دیدگاه‌های فرهنگی امام خمینی با طیف متنوعی از مفاهیم مواجه می‌شویم

یادداشت

تیتراهای امروز

سازمان هلال احمر: زلزله‌زدگان خوی همچنان به وسایل گرمایشی نیاز دارند

فراخوان کمک به خوی

تأکید رئیس‌جمهور بر امدادرسانی جهادی به زلزله‌زدگان تا سامان یافتن وضعیت آنها

اعترافات مدیر تحقیق و توسعه بخش mRNA فایزر درباره مهندسی کرونا توسط این شرکت

راز کثیف فایزر

جزئیات جدید منتشر شده از حمله ناموفق به مجتمع کارگاهی وزارت دفاع در اصفهان

ترور بسم

با لباس کولبری

نشانه‌های عبور از میانگین رشد اقتصادی صفر درصدی دهه ۹۰

بازگشت امید

به اقتصاد

صفحه ۳

Advertisement for 'Dadaghar' magazine with a yellow background and red text. It includes the title 'ددا گهر' and '۲۲۶'.

خبر

رئیس‌ی در هشتمین گفت‌وگوی زنده تلویزیونی با مردم تأکید کرد

برنامه دولت؛ عدم وابستگی قیمت ارقام اساسی به دلار

رئیس‌جمهور سه‌شنبه شب در گفت‌وگوی زنده تلویزیونی با مردم به تشریح اقدامات و برنامه‌های آتی دولت در زمینه مدیریت بازار و کنترل قیمت‌ها، مدیریت موثر بازار ارز، کیفیت اجرای وعده‌های دولت در زمینه ایجاد سالانه یک میلیون شغل و ساخت یک میلیون مسکن، عمل به وعده ارتقای کیفیت فضای مجازی، کاهش هزینه‌های درمانی مردم و ایجاد سازوکار شنیدن سخن مردم و اعتراض‌ها پرداخت. حجت‌الاسلام والمسلمین سیدابراهیم رئیسی در پاسخ به سوالی درباره راهکارهای دولت برای ایجاد ثبات در معیشت مردم، با تأکید بر اینکه وضعیت اقتصادی و معیشت مردم، یکی از مسائل اصلی و محوری دولت سیزدهم است، گفت: در آغاز به کار دولت، با مشکلاتی از جمله داغدار شدن روزانه ۷۰۰ خانوار به واسطه ایلتا به ویروس کرونا مواجه بودیم که به برکت خدمات کادر درمانی و پزشکی و اقدامات مردم عزیزمان، شرایط کرونایی متفوت شد و در حال حاضر روزهایی را سپری می‌کنیم که وضعیت فوتی‌های کرونایی به صفر رسیده است. رئیس‌جمهور با بیان اینکه کسری بودجه سال گذشته حتماً می‌توانست چالش جدی برای دولت و ملت باشد، خاطر نشان کرد: دولت با افزایش درآمد بدون استقراض از بانک مرکزی و چاپ پول تلاش کرد از این وضعیت عبور کند و شاهد افزایش درآمد واقعی برای کشور باشیم.

رئیس‌ی با بیان اینکه در روز تحویل دولت سیزدهم، تورم کشور نزدیک ۶۰ درصد بود که با تلاش دولت‌مردان با کاهش ۲۰ درصدی، نرخ تورم به ۴۰ درصد کاهش پیدا کرده است، تصریح کرد: با وجود مشکلات منطقه‌ای و جهانی، برای مه‌لر تورم و گرانی‌ها اقدامات خوبی شد به طوری که در ۶ ماه اول دولت یعنی تا آخر سال ۱۴۰۰ شاهد کاهش تورم در بخش‌های مختلف بودیم.

وی تأکید کرد: با توجه به دلارزده شدن بسیاری از اقلام اساسی کشور مردم، شرایط را به گونه‌ای مدیریت می‌کنیم که شاهد ثبات قیمت کالاها، اساسی باشیم به طوری که با افزایش قیمت دلار، سفره مردم تهدید نشود.

رئیس‌جمهور با بیان اینکه متأسفانه در سال‌های اخیر، بسیاری از اقلام اساسی و مورد نیاز مردم به دلار متصل شده است و به محض افزایش قیمت دلار، شاهد تغییرات قیمت در اقلام اساسی مورد نیاز مردم هستیم، خاطر نشان کرد: این رویه غلط باید اصلاح شود و برنامه دولت این است که سفره مردم از ثبات برخوردار باشد که به هیچ عنوان با تغییر قیمت دلار یا تغییر شرایط اقتصادی، شاهد افزایش قیمت کالاها، اساسی و تهدید شدن سفره مردم نباشیم.

ادامه در صفحه ۶

